

Beslutningsforslag nr. **B 103**

Folketinget 2013-14

Fremsat den 8. april 2014 af Özlem Sara Cekic (SF), Eigil Andersen (SF) og Pernille Vigsø Bagge (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om mænds ret til barselsorlov

Folketinget pålægger regeringen inden den 1. november 2014 at fremsætte et lovforslag, der sikrer indfasning af fædres og medmødres ret til 12 ugers barselsorlov. Orloven skal indgå i den samlede barsels- og forældreorlov. Hvis faderen

eller medmoderen ikke benytter de 12 uger, skal de bortfalde. Regeringen opfordres desuden til at komme med forslag til, hvordan barselslovgivningen kan blive mere kønsneutral og enkel og gennemskuelig for borgerne.

Bemærkninger til forslaget

Mødre og fædre er forældre på lige fod og skal have reelle muligheder for at være det. Men vi er endnu langt fra et ligestillet forældreskab. Fædre tager stadig kun 7-8 pct. af den samlede orlov på barselsdagpenge.

Der eksisterer fortsat en række barrierer for de fædre, der gerne vil holde mere orlov i barnets første levetid, både i forhold til indstillingen på arbejdspladser, hvor der ikke er tradition for, at fædre benytter forældreorloven, og i forhold til fædrenes overenskomstmæssige muligheder, hvor de ofte har ringere muligheder for orlov med løn, end mødrene har.

For at sikre en moderne barsel- og forældreorlov, der matcher det moderne familieliv, er der behov for at ligestille forældrene og for at sikre en mere kønsneutral lovgivning. I den nuværende barsellov er 14 uger efter fødslen reserveret til moderen (foruden 4 uger før fødslen). Kun 2 uger er reserveret til faderen.

Ved at øremærke en del af forældreloven til fædre vil man styrke fædres rettigheder og forbedre kvindernes muligheder på arbejdsmarkedet. Samtidig vil det bane vejen for mere ligeløn og lige rettigheder.

En øremærkning kan ske ved en gradvis indfasning over nogle år, således at familierne kan indrette sig på de nye muligheder. Det er vigtigt, at overenskomstansatte i både den private og den offentlige sektor løbende har mulighed for at aftale sig frem til ret til løn under orloven. Derfor skal en indfasning af fædreorloven tage hensyn til de eksisterende overenskomster med hensyn til øremærkning og ske på en måde, så overenskomsterne får mulighed for at sikre orlovsrettigheder til faren og tilpasse orlovsmønstret i overenskomsterne til den nye lovgivning.

Fædre skal sikres bedre rettigheder, så de har et reelt frit valg til at kunne tage barsel med deres barn og ikke skal miskrediteres på jobbet for deres valg. De skal have ret til at være en del af deres børns opvækst fra starten af. Undersøgelser viser, at traditionen for, at mænd holder barsel på arbejdspladserne, har stor betydning for mænds valg med hensyn til barsel.

Fædre skal have en rolle i barnets opvækst fra starten, så de helt naturligt bliver en mere integreret del i børnenes opvækst, end tilfældet er i dag, til glæde og gavn for børnene, der får bedre adgang til både mor og far. Børn skal have ret til at være sammen med begge deres forældre fra starten af deres opvækst.

Derfor er det nødvendigt at give forældrene lige muligheder for barsel efter fødslen. Det er afgørende, at familierne selv kan tilrettelægge deres orlov. Den frihed bør styrkes ved at bevare en lang periode, som forældrene kan fordele frit, og ved at gøre forældrenes adgang til orlov ligeværdig.

I de tilfælde, hvor der reelt kun er en forælder, bør hele orlovsperioden og alle dagpenge tilfalde denne forælder. Der skal i lovgivningen indtænkes løsninger på uoverensstemmelser mellem forældre, der ikke bor sammen.

Hvis barselloven udformes mere kønsneutralt, sikres, at alle forældre kan se sig selv i loven, også forældre af samme køn. Samtidig bliver det også enklere for borgerne at planlægge deres orlov, hvis al orlov efter fødslen er forældreorlov.

En mere kønsneutral barselsordning vil på længere sigt kunne bidrage til at ændre på den kønsopdeling, der i dag er på arbejdsmarkedet, og derved give kvinder og mænd flere muligheder for det arbejdsliv, de gerne vil have.

Baggrund

Mænd tager stadig kun en lille del af barslen. Kun knap 8 pct. af den samlede barsel- og forældreorlov er fædres andel. For pars vedkommende, hvor begge holdt barselorlov, stod moderen således for 88 pct. af det samlede antal barselsdage. Kvinder, der var ene om at holde orlov på dagpenge, holdt fem en halv gang så lang en barselorlov som mænd i den tilsvarende situation.

En tredjedel af mændene holdt kun de 2 ugers orlov, som er øremærket til fædre, og der er mange børn, der kun holder barsel med moderen. I 27 pct. af de familier, der modtager barselsdagpenge, er det kun moderen, der afholder barsel, jf. NYT fra Danmarks Statistik, nr. 129, fra den 12. marts 2014.

Hvilken arbejdsplads og hvilken overenskomst man har, påvirker også, hvor meget barsel fædrene tager. I gennemsnit holdt en nybagt far på en statslig arbejdsplads 48 dages forældreorlov i 2010, og dermed var det mere end dobbelt så lang en orlov som en nybagt far i den private sektor, jf. »Krisen tvinger fædre væk fra barsel«, Ugebrevet A4 den 8. marts 2013.

På arbejdspladser, hvor chefen signalerer, at barsel til fædre er ok, vælger flere også den mulighed, jf. SFI 2006: »Mænd, orlov og arbejdspladskultur«.

Bedre barselsrettigheder til fædre vil også gavne familiernes stabilitet. Undersøgelser peger på, at skilsmisseraten falder, når faderen tager en større del af barselorloven, jf. Livia Sz. Oláh 2001: »Gendering Family Dynamics: The Case of Sweden and Hungary«.

Kritiske røster har fremført, at mænd ikke ønsker mere barsel. Men den seneste Gallupundersøgelse om emnet fra september 2013 manede den myte til jorden. Faktisk viser det sig, at op mod to tredjedele af danske mænd gerne vil bruge 12 uger på at være på barsel med deres barn, hvis de fik muligheden. Og kun 14 pct. af mændene er helt afvisende over for den tanke, jf. artiklen »Ny måling: Mænd vil rigtig gerne have 12 ugers barsel med deres børn«, avisen.dk den 11. september 2014.

Regeringen kan med fordel lade sig inspirere af vores nordiske nabolande, hvor en større del af orloven er forbeholdt fædrene. I Island reserverede man i 2002 3 måneders barsel til mænd, og i 2012 besluttede man, at dette skal stige op til 5 måneder i 2016, så mænd og kvinder hver har 5 måneder

og 2 fælles måneder til deling. I Norge er 12 uger af barselsorloven reserveret til mænd, og i Sverige drejer det sig om 2 måneder (indført i 2002). Dette betyder bl.a., at fædre tager en større del af orloven. Tal fra 2011 viser, at fædre tog 29 pct. af den samlede barselsorlov i Island, 23,7 pct. i Sverige og 17,8 pct. i Norge. I Norge benytter 9 ud af 10 fædre således i dag deres ret til fædreorlov, jf. SFI 2013: »Øremærkning af barsel til fædre – et litteraturstudie«.

Udover at sikre mænd ret til barselsorlov er det vigtigt at sikre en mere kønsneutral barselslovgivning. I udformningen af en sådan kan regeringen f.eks. lade sig inspirere af Sverige, hvor man har udformet barselloven langt mere kønsneutralt. Det betyder også en mere enkel lov. F.eks. behøver man ikke at skelne mellem fædreorlov, som kun fæderen må afholde, og barselsorlov, som kun moderen må afholde. I Sverige taler man udelukkende om forældreorlov.

Skriftlig fremsættelse

Özlem Sara Cekic (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om mænds ret til barselsorlov.

(Beslutningsforslag nr. B 103)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.